

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні і поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Освітня програма	Соціологія
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна політика» для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 «Соціальні і поведінкові науки»** спеціальності **054 «Соціологія»** освітньої програми «Соціологія».

Розробник: Кацьора Олександр Валентинович кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри соціології та соціальної роботи**

протокол № 13 від «24» травня 2022 р.

Завідувач кафедри Шандор Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 8 від «07» червня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ЄКТС – 3,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 105	2	4
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин:	3	7
для денної форми навчання:	Лекції:	
аудиторних – 2	24	8
самостійної роботи студента – 3.5	Практичні (семінарські):	
	20	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю:	Самостійна робота:	
усна	61	93

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Соціальна політика» – ознайомити з основами соціальної політики України, структурою організації органів державної влади та недержавних організацій, що здійснюють соціальну політику. Головні завдання дисципліни – ознайомити з предметом, історією виникнення науки про соціальну політику, основними поняттями та категоріями; висвітлити основні принципи та складові частини права соціального захисту України; ознайомити студентів з основними напрямками соціальної політики України та механізмами її реалізації; розкрити структуру органів державної влади, що здійснюють соціальний захист населення в Україні.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності спеціальності (СК)

СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

СК10. Здатність виконувати професійні ролі у проєктній діяльності в галузі соціальної проблематики, прогнозування процесів та явищ в сучасному соціумі.

СК12. Здатність налагоджувати, підтримувати і розвивати міждисциплінарне професійне співробітництво, корпоративну відповідальність на основі знання організації роботи соціологічної служби в системі державних та недержавних органів.

СК16. Здатність до адаптації та професійного реагування на виклики соціальних трансформацій.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.	РН03
Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.	РН04
Використовувати методи діагностики та експертизи у процесах оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів соціальних суб'єктів.	РН20
Виявляти та аналізувати нові чинники соціальної нерівності в Україні та світі, визначати можливі шляхи подолання нерівного доступу різних суспільних груп до тих чи інших соціальних ресурсів	РН21
Здійснювати координацію інформаційних потоків з метою задоволення потреб соціального управління, спираючись на сучасні знання та соціальні технології	РН23

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Соціальна політика»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
засвоєння знань про генезу, науковий статус, предметну сферу, структуру, понятійний апарат;	РН03
набуття вмінь застосовувати соціологічний підхід та інструментарій для аналізу соціальної політики як важливого суспільного феномена;	РН04
критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях	РН20
	РН21
	РН23

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: залік; презентація результатів виконаної

індивідуальної /групової роботи студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форма поточного контролю: доповідь на практичних заняттях

Форма модульного контролю: контрольна робота

Форма підсумкового семестрового контролю: залік

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота										Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів
Практичні заняття, доповідь з презентацією	10	40
Реферат	2	10
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається з тестових завдань та запитання описово-аналітичного характеру.

Тестові завдання покликані оцінити знання з тематичної проблематики модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на практичних заняттях. Залежно від орієнтування у тематичному матеріалі по тестах, дане завдання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 30 балів.

Запитання має на меті оцінити обізнаність здобувача з програмовим матеріалом. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у матеріалі теоретичних питань, ця частина завдань модульної контрольної роботи максимально може бути оцінена у 20 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсних) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) – заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;

- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;

- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;

- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, B) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, C) – заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає з певним помилками;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання за програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;

- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

– виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність та теоретичні засади соціальної політики. Зміст і мета соціальної політики. Зв'язок соціальної політики з іншими науковими дисциплінами та сферами діяльності. Завдання соціальної політики. Об'єкти та суб'єкти соціальної політики. Громадянське суспільство та розвиток соціальної політики. Роль і місце держави в реалізації соціальної політики. Інструменти соціальної політики. Складові соціальної політики. Конституція як юридична основа соціальної політики. Правове забезпечення соціальної політики та розбудова системи її реалізації.

Тема 2. Людський розвиток і його стан в Україні. Концепція людського розвитку, сутність і зміст. Основні складові людського розвитку. Умови формування людського розвитку. Сталий людський розвиток. Вимірювання людського розвитку. Індекс людського розвитку та його параметри. Приклади розрахунку індексів очікуваного довголіття, досягнутого рівня освіти та життєвого рівня. Індекс людського розвитку та тендерний фактор. Фактори реалізації тендерної політики. Основні напрямки і перспективи людського розвитку на сучасному етапі. Стан людського розвитку в Україні та шляхи підвищення його ефективності.

Тема 3. Ринок праці та його регулювання в Україні. Ринок праці як наукова категорія. Становлення ринку праці в Україні. Робоча сила, її показники та методи визначення. Зайнятість населення. Попит на робочі місця. Трудова активність. Трудова мобільність. Рівень трудової мобільності. Міграція робочої сили та її вплив на ринок праці. Види міграції. Зовнішня та внутрішня міграція. Зайнятість населення і реалізація трудової активності

населення. Види зайнятості. Рівень зайнятості. Безробіття, його види та форми. Ситуація на ринку праці України. Шляхи зниження безробіття.

Тема 4. Бідність і шляхи її подолання. Бідність як соціально-економічне явище. Рівні бідності в різних країнах. Поширення бідності в Україні. Психологічне несприйняття економічної нерівності. Поняття мінімального споживчого бюджету. Прожитковий мінімум. Мінімальний споживчий кошик. Критерії визначення бідності. Показники бідності. Групи ризику за критерієм бідності. Система державних соціальних стандартів. Шляхи подолання бідності, економічний розвиток, права та соціальні гарантії, перерозподіл доходів.

Тема 5. Молодіжна політика та соціальний захист молоді в Україні. Молодь як особлива складова суспільства. Структура молоді. Соціальна активність молоді як соціально-економічна категорія. Соціальна активність молоді і розвиток суспільства. Молодіжна політика як складова частина соціальної політики держави. Допомога молодим людям у здобутті освіти та фаху. Державна політика щодо працевлаштування молоді. Державна підтримка молодих сімей та сімей з дітьми. Державна допомога в забезпеченні молоді житлом. Молодіжні організації і їхнє місце у розробці і реалізації молодіжної політики.

Тема 6. Теоретичні засади та соціально-економічні чинники розробки та впровадження державних соціальних програм. Історичні корені застосування системи соціального захисту. Об'єктивні передумови застосування державних соціальних програм у сучасний період історії. Досвід застосування соціальних програм у країнах «соціального добробуту». Особливості застосування соціальних програм в Україні у перехідний період. Програмування як інструмент реалізації соціальної політики. Сутність категорії «державна соціальна програма». Методологія розробки державних соціальних програм. Класифікація соціальних програм. Теоретичні принципи визначення обсягів видатків на соціальні потреби.

Тема 7. Організація системи соціальної політики та управління нею. Організаційно-правова структура соціальної політики і соціального захисту. Критерії та характеристики соціальної політики. Міністерство соціальної політики України як провідний орган у системі соціальної політики держави. Пенсійний фонд України. Фонди соціального страхування. Органи місцевої влади та місцевого самоврядування, які причетні до реалізації соціальної політики. Кадрове та інформаційне забезпечення соціальної політики.

Тема 8. Демографічна політика як складова частина соціальної політики. Демографічні чинники соціальної політики на сучасному етапі. Демографічна ситуація у світі і її вплив на соціальне становище громадян у різних країнах. Міграція населення як наслідок демографічних, соціально-економічних і політичних процесів у світі. Легальна і нелегальна міграція. Біженці. Проблеми, які створюють мігранти для місцевого населення. Проблеми, які виникають у мігрантів і шляхи їх вирішення. Міграція – глобальна проблема сучасності проблема. Припинення природного приросту населення у розвинутих країнах. Старіння націй і проблеми, що стали

наслідком старіння населення. Соціальна політика України щодо збільшення народжуваності.

Тема 9. Фінансування державних соціальних програм. Державний бюджет України як основа фінансування соціального захисту. Основні аспекти фінансування, джерела фінансування, методи формування джерел фінансування, напрямки фінансування. Внутрішні та зовнішні джерела фінансування. Фінансування із зведеного бюджету держави. Фінансування з місцевих бюджетів. Характеристика основних методів фінансування соціальної політики. Основні види податків і формування бюджетів. Законодавчо-нормативна база, яка регламентує фінансування соціальних витрат. Державний бюджет України як основа соціальних видатків. Принципи формування державного бюджету. Основні напрямки видатків з державного бюджету. Можливості фінансування з Державного бюджету соціальної політики.

Тема 10. Соціальна політика України на фоні світової практики реалізації соціальної політики. Історичні аспекти розвитку та сучасний стан світової соціальної політики. Типи соціальних держав. Інституції та інституційна організація соціальної політики. Моделі соціальної політики. Загальні тенденції соціальної політики європейських держав. Глобальні процеси сучасного світу та їх вплив на соціальні процеси. Місце України в світових соціальних процесах. Міграція в Україні та міграція українців і їх вплив на соціальну ситуацію в державі.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Тема 1. Сутність та теоретичні засади соціальної політики	10	2	2			6
Тема 2. Людський розвиток і його стан в Україні	10	2	2			6
Тема 3. Ринок праці та його регулювання в Україні	10	2	2			6
Тема 4. Бідність і шляхи її подолання	12	4	2			6
Тема 5. Молодіжна політика та соціальний захист молоді в Україні	10	2	2			6
Тема 6. Теоретичні засади та соціально-економічні чинники розробки та впровадження державних соціальних програм	10	2	2			6

Тема 7. Організація системи соціальної політики та управління нею	10	2	2			6
Тема 8. Демографічна політика як складова частина соціальної політики	10	2	2			6
Тема 9. Фінансування державних соціальних програм. Державний бюджет України як основа фінансування соціального захисту	10	2	2			6
Тема 10. Соціальна політика України на фоні світової практики реалізації соціальної політики	11	2	2			7
Модульна контрольна робота	2	2	0			0
Разом	105	24	20			61

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Тема 1. Сутність та теоретичні засади соціальної політики	10	2	0			8
Тема 2. Людський розвиток і його стан в Україні	10	0	0			10
Тема 3. Ринок праці та його регулювання в Україні	10	0	1			9
Тема 4. Бідність і шляхи її подолання	12	2	0			10
Тема 5. Молодіжна політика та соціальний захист молоді в Україні	10	0	0			10
Тема 6. Теоретичні засади та соціально-економічні чинники розробки та впровадження державних соціальних програм	10	0	0			10
Тема 7. Організація системи соціальної політики та управління нею	10	2	1			7
Тема 8. Демографічна політика як складова частина соціальної політики	10	0	0			10
Тема 9. Фінансування державних соціальних програм. Державний бюджет України як основа фінансування соціального захисту	10	2	1			7

Тема 10. Соціальна політика України на фоні світової практики реалізації соціальної політики	11	0	1			10
Модульна контрольна робота	2	0	0			2
Разом	105	8	4			93

5.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Сутність та теоретичні засади соціальної політики	2	0
2	Людський розвиток і його стан в Україні	2	0
3	Ринок праці та його регулювання в Україні	2	1
4	Бідність і шляхи її подолання	2	0
5	Молодіжна політика та соціальний захист молоді в Україні	2	0
6	Теоретичні засади та соціально-економічні чинники розробки та впровадження державних соціальних програм	2	0
7	Організація системи соціальної політики та управління нею	2	1
8	Демографічна політика як складова частина соціальної політики	2	0
9	Фінансування державних соціальних програм. Державний бюджет України як основа фінансування соціального захисту	2	1
10	Соціальна політика України на фоні світової практики реалізації соціальної політики	2	1
	Разом	20	4

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Сутність та теоретичні засади соціальної політики	6	8
2	Людський розвиток і його стан в Україні	6	10
3	Ринок праці та його регулювання в Україні	6	9
4	Бідність і шляхи її подолання	6	10
5	Молодіжна політика та соціальний захист молоді в Україні	6	10
6	Теоретичні засади та соціально-економічні чинники розробки та впровадження державних соціальних програм	6	10
7	Організація системи соціальної політики та управління нею	6	7
8	Демографічна політика як складова частина	6	10

	соціальної політики		
9	Фінансування державних соціальних програм. Державний бюджет України як основа фінансування соціального захисту	6	7
10	Соціальна політика України на фоні світової практики реалізації соціальної політики	7	10
	Модульна контрольна робота	2	2
	Разом	63	93

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням мережі Google Meet названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних, практичних (семінарських) та лабораторних занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Актуальні проблеми соціальної політики України: навчальний посібник / А.О.Ярошенко, Н.Б.Отрешко, С.В.Толстоухова, Л.А.Литва, І.М.Чернін, С.В.Пасічніченко, Ю.С.Фіголь. За ред. А.О.Ярошенко. Київ?, НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. 222 с.
2. Загальна декларація прав людини: Декларація ООН від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
3. Історія та теорія соціальної політики України: навчальний посібник / А.О.Ярошенко, Т.В.Семигіна, Н.В.Сушицька. За ред. А.О.Ярошенко. Київ, НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. 289 с.
4. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: монографія, Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи НАН України. Київ, 2015. 244 с.
5. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України № 1768-III від 01.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text>

6. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України №1105-XIV від 01.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
7. Орос О.Б., Афанасьєв Д.М. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи студентів спеціальності 054 «Соціологія». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 22 с.
8. Про зайнятість населення: Закон України № 5067-VI від 24.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
9. Шевчук П.І. Соціальна політика та соціальна безпека людини: Навчальний посібник. Львів: Вид-во ЛРІДУ УАДУ, 2003. 178 с.
10. Ярова Л.В. Соціальна політика України в контексті європейської інтеграції: монографія. Одеса: Фенікс, 2011. 320 с.

Допоміжна література

1. Афанасьєв Д.М., Варга Н.І. Регулювання неформальної зайнятості в умовах перехідної економіки. Науково-теоретичний альманах «Грані». 2019. Випуск 22 (4). С.100–106
2. Варга Н.І. Інституціоналізація соціальних практик неформальної зайнятості населення в транзитивному суспільстві: монографія. Ужгород: РІК-У, 2020. 288 с.
3. Варга Н.І. Соціально-економічні чинники укорінення соціальних практик неформальної зайнятості населення. Габітус. 2021. Випуск 23. С.26–30
4. Варга Н.І., Гвоздецька Б.Г. Матеріальне становище студентів Центрально-Східної Європи (за результатами соціологічного дослідження). Імплементация європейських стандартів в українські освітні дослідження. Матеріали 5-ої Міжнародної наукової конференції УАДО. За ред. Щудло С., Заболотної О., Загоруйко Л. (Дрогобич, 24 червня 2021 р.). Дрогобич: ТЗОВ «Трек-ЛТД», 2021. С.165–167
5. Варга Н., Гвоздецька Б. Соціальні практики неформальної зайнятості населення: концептуалізація поняття. Науково-теоретичний альманах «Грані». 2021. Випуск 24 (2). С.24–30
6. Варга Н., Голоніч Я. До питання про соціальні аспекти неформальної зайнятості населення. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2019. Вип.1 (44). С.28–32
7. Варга Н.І., Голоніч Я. Діти на ринку праці: антидискримінаційні перспективи. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної соціології і соціальної роботи та професійної підготовки фахівців: антидискримінаційна теорія і практика» (м.Ужгород, 14 вересня 2018 р.). Ужгород: РІК-У, 2018. С.29–31
8. Варга Н.І., Рюль В.О. Перспективи дослідження прикордонних регіонів західної України. Соціальні технології: Актуальні проблеми теорії та практики. 2020. Випуск 89. С.85–92
9. Лукашевич М.П., Лукашевич О.М., Шандор Ф.Ф. Людський потенціал підприємницької діяльності: навчальний посібник. Ужгород: УжНУ, 2021. 170 с.

10. Людський потенціал підприємницької діяльності: навчальний посібник. Авт. колектив: Мікловда В.П., Кубіній Н.Ю., Юрковічова Л., Белей Н.П., Данайканич О.В., Пулянович О.В., Хвіздова Є., Мокришова В., Кубіній В.В., Гурбанов Н.Г., Наджафова З.Б., Шандор Ф.Ф., Кіш Г.В., Мошак С.М., Чубарь О.Г., Завадяк Р.І., Маргітич В.В. / за заг.ред. Н.Ю.Кубіній. Ужгород: Говерла, 2021. 172 с.
11. Соціальна політика. Словник: поняття, категорії, терміни / Бучин М.А., Куньч З.Й., Турчин Я.Б., Ільницька У.В. та ін. 2-ге видання доповнене. Львів: б.в., 2008. 314 с.
12. Туленков М. В. Теорія і практика організаційної взаємодії: підручник. Київ: ІПК ДСЗУ, 2011. 468 с.
13. Bartosh O.P., Hvozdetka B.G., Varha N.I., Zoska Y.V., Nikon N.A. Professional socialization of youth in Central and Eastern Europe. *Perspectives of Science and Education*. 2020. No.6(48). P.103–116
14. Hvozdetka B., Nikon N., Kocsis Z., Kovacs K. Migratory Moods and Temporary Employment of Students of Central and Eastern Europe. *Italian Sociological Review*. 2020. Volume 10. Number 2. P.305–326
15. Kocsis Zs., Kovács K., Varha N., Nikon N., Hvozdetka B. Characteristics of student work and migratory moods in the Eastern Region of the European Higher Education Area. *CIVIL SZEMLE*. 2021. Volume 18. Sp.Issue II. P.185–205
16. Ruhl W., Warga N., Gwozdecka B., Nikon N., Szluz B. Socjologiczna analiza mobilności zawodowej ukraińskiej młodzieży. In L.Kvasniy, I.Tatomyr (Eds.). *Ukraine in the context of global and national modern servisation processes and digital economy: monograph*. Praha: OKTAN PRINT, 2020. P.245–255